

Joan Portell Rifà. Pedagog

El mediador, el sereno de la lectura. Taula rodona.

mediador mediadora
mediadors mediado-
res *adj.* I *m.* i *f.* Que
intervé entre dues o més
persones per posar-les
d'acord. *El delegat del*
govern féu de mediador
entre l'empresari i els tre-
balladors. La comissió
mediadora. (*Diccionari*
Manual de la Llengua
Catalana. Barcelona:
Institut d'Estudis Cata-
lans, 2000.)

La llum entre les tenebres

En un món sobrealfabetitzat, o com deia aquell, infocicats, on la lectura és a l'abast de tots aquells que s'hi vulguin acostar, cada vegada es fa més necessària una figura que sigui capaç de destriar el blat de la palla, una figura que acompanyi cada lector a la seva porta i li doni la clau per obrir el camí que el portarà a construir el seu sender lector, un camí que a voltes pot ser costerut i a vegades planer, amb passos obligats per un currículum escolar massa homnipresent i oasis en biblioteques cada vegada més ben dotades. Un camí que s'ha de fer com més acompanyat millor, perquè, com diu Teresa Colomer:¹ «*Convengamos, pues, aquí que los libros están en las bibliotecas y en las aulas y en que se trata de convencer a los niños y niñas para que los lean. Para ello se han multiplicado los juegos, jornadas, campañas, concursos o visitas de autores. Y los discursos educativos repiten sin cesar palabras como mediar, animar, familiarizar, intervenir...*»

I qui és el sereno que orienta, crea i fomenta hàbits lectors estables, selecciona les lectures i prepara i avalua les animacions lectores? Doncs aquesta tasca impossible d'abastar de forma individual, sembla que la societat l'ha delegat a tres tipus de professionals: bibliotecaris, mestres i llibreters. Tres potes d'un tamboret on el lector pugui asseure's segur que cap d'elles li fallarà. Això sí, un escambell on al lector se li hauria d'assegurar que suporta, també, la companyia dels seus progenitors.

Però per il·luminar-nos sobre el tema i ensenyar-nos el camí, aquest article té el plaer de comptar amb la companyia de tres dels mediadors que tenen més a dir i a aportar al nostre país. Estem parlant de Pep Duran, llibreter a la Robafaves de Mataró i traginer de contes, Cecília Lladó, coordinadora del Programa Biblioteca Escolar «puntedu» del Departament d'Educació, i Diana Solé, directora de la biblioteca comarcal Jaume Vila, de Mollerussa. Tres persones que ens ofereixen la seva visió sobre el què, l'on, i el com dels mediadors. Comencem pel què?

Què fa el mediador?

La tasca del mediador és difícil. *A la biblioteca la nostra tasca de mediació s'englobaria en els verbs ajudar i formar lectors. Ha estat un procés llarg, d'anys, fins a adonar-nos*

que on s'ha de semblar és en els més petits, és a ells a qui hem d'ajudar a trobar el seu llibre: un títol que els emocioni i que els ajudi a continuar el seu camí. Malauradament, però, encara hi ha un factor massa important de voluntariat, ja que no hi ha temps per posar-se al dia de l'allau de novetats, de seleccionar i fer un servei individualitzat... (Diana Solé). Des de l'administració hem de ser conscients que la nostra tasca és dotar de recursos humans i materials les escoles, perquè cal dedicació i actualment ja s'hauria d'haver traspassat la barrera del voluntarisme, massa vegades pendent de la presència d'una persona del claustre dedicada a la biblioteca per pròpia voluntat. És a partir d'aquestes dotacions que calen els mediadors, si no és així tindrem una habitació molt ben ordenada però gens útil (Cecília Lladó). I en aquest món també hi ha d'haver lloc per al llibreter, molt especialment en la seva feina de tria. És que si no, és negar la tasca social del llibreter, la feina d'engrescar a la lectura (Pep Duran).

On estem?

Analitzat el què, passem a l'on està actualment la mediació. Si hem de tenir en compte el moment en què vivim no us sembla que és un moment interessant?,

sense ser brillant, però. Si mirem la història anterior, només cal recordar que des de l'Administració s'ha ajudat els creadors, les editorials, i d'altres, però el món de la promoció ha quedat sempre molt oblidat. Sembla que ara es comencen a adonar que llibreria i biblioteca són aliats i han d'anar plegats de cara a donar un servei als ciutadans. Ha estat difícil acceptar que vagin junts, i de fet hi ha gent que encara no ho entén (Pep Duran). I és que aquest moment interessant és present en la majoria de municipis del país, des de Mataró on gràcies a aquesta tasca de mediació de la llibreria, entre altres iniciatives, les vendes de llibres infantils i juvenils representen el 23 % de la facturació de la llibreria Robafaves, quan a Catalunya és l'11 % i a la resta de l'Estat el 9 % (Pep Duran). O a Mollerussa, des que tenim el Saló del Llibre Infantil i Juvenil, ara ja fa cinc anys, això es nota amb un increment important d'usuaris d'infantil. Potser ens falta la coordinació amb l'escola, però es nota una actitud diferent dels usuaris, especialment dels infants (Diana Solé).

Aquesta tasca de mediació també és responsabilitat dels centres educatius però, com diu Cecília Lladó, des de la base, escoles i d'altres centres educatius, fa anys que s'hi treballa però a l'Adminis-

tració li costa moure's. Un fet difícil de comprendre quan hom s'adona que quan s'ha fet alguna acció, com ara les biblioteques escolars .edu, la ciutadania respon i ho demana..., però queda molt camí per fer.

Cap a on anem?

I és que si hi ha una pedra a la sabata de la mediació, aquesta és la manca de coordinació i d'unir sinergies a l'entorn del mateix objectiu. Sí que potser és l'hora d'ampliar els llaços de la lectura i anar cap a establir relacions entre la llibreria, la biblioteca pública, els Centres de Recursos i l'escola. Cadascú té una funció. I si no, que ho comprovin amb l'experiència que s'està duent a cap a Gràcia (Barcelona), on escoles, biblioteques i llibreries van a l'una. (Cecília Lladó).

I quina hauria de ser la tasca a realitzar per cada una de les potes d'aquest tamboret? Doncs, per exemple, la llibreria hauria de mostrar novetats als mestres i servir d'enllaç amb les novetats del mercat (Cecília Lladó). Perquè, si el llibreter té la possibilitat d'ensenyar les novetats a la biblioteca o a l'escola, i d'explicar-les, aleshores s'adonen que poden escollir millor, estan més segurs d'allò que compren (Pep Duran). Però això sembla més difícil de trobar que una orquídea negra,

1995

Any amb una fita històrica: s'edita la primera gran aventura interactiva multimèdia de factura catalana. La novel·la juvenil pren aires més clars de denúncia.

mediador mediadora mediadors mediadores *adj.* I *m.* i *f.* Que intervé entre dues o més persones per posar-les d'acord. *El delegat del govern feu de mediador entre l'empresari i els treballadors. La comissió mediadora.* (Diccionari Manual de la Llengua Catalana. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000.)

Cecília Lladó Pep Duran Diana Solé

quantes n'hi ha que facin això? (Diana Solé).

Potser és que caldria canviar algunes de les maneres de fer que des de fa massa anys anquilen dinàmiques escolars, llibreteres i bibliotecàries. I si no, que ho preguntin al Pep Duran: *quan em pregunten per on començar jo els dic que han de pensar en la relació amb la biblioteca i l'escola, que han de completar aquest triangle. És que és per pura supervivència, no només per desig cultural. I és que la feina de mediació del llibreter és crear lectors, ha de fer el que sigui perquè hi hagi lectors. Com aquell pagès que sembla, cuida la terra i la conrea, per després recollir. És un procés llarg i lent, i ha de ser conscient que el llibreter, més enllà de ser útil, té una funció social.*

I la formació?

Però com formar aquesta gent, un especialista que ha de tenir part de pedagog i mestre, coneixements de bibliotecari i arguments de llibreter, amb un bon bocí de gestor cultural? És que la formació és fonamental. Nosaltres fem de mediadors sense que ens hagin donat coneixements de literatura ni de pedagogia, i això et fa sentir sempre impotent ja que mai saps de cert si ho estàs fent bé (Diana Solé). Realment hi ha un buit en la formació d'aquest

nou perfil de mediador. Això no pot trigar més. Aquesta figura de mediador, on s'hauria de formar?, probablement hauria de ser entre Biblioteconomia, Pedagogia i Magisteri, ja que cal conèixer la biblioteca però també ha de saber com són els infants. L'Administració, sigui el Departament que sigui, ja no es pot escapar més de proporcionar-nos aquesta plataforma, perquè és aleshores quan estem fent autèntica educació per a la ciutadania (Cecília Lladó).

Sembla que un nou perfil de feina s'està gestant en el món de la cultura. Un professional que potser ja està a la biblioteca. Però li cal temps i recursos per poder dedicar-s'hi ja que és necessària una visió molt àmplia, conèixer tots els membres d'aquest cercle de lectura per actuar correctament (Diana Solé). Però com podem saber si la feina s'està fent correctament? Si els costos de formació i coordinació de sinergies locals s'estan gestionant correctament i assolint els objectius marcats? Sembla, però, que *de ben segur que tots en recollim els fruits. Malgrat que no tenim referents locals sobre el grau d'assoliment dels objectius marcats, ja que al nostre país anem molt endarrerits, els llibreters tenim un valor fàcil i objectiu: les xifres de vendes concretes. Amb aquestes dades ho podem saber* (Pep Duran). I a les biblio-

teques amb el servei de préstec. Només cal dir que des que el Saló se celebra a Mollerussa, la biblioteca ha duplicat el préstec, i això només semblant en els petits, sense haver fet iniciatives de cara a l'escola (Diana Solé). I finalment, a les escoles això ho ha de valorar la inspecció. Nosaltres sabem del cert que qualsevol cosa que ajudi a enfortir els llaços entre els diferents implicats en la lectura funciona i dona fruits. És que si anem a l'una, amb un programa comú per a tots els qui treballin en la lectura, tots podem saber què fa l'altre i què li puc demanar, a on puc dirigir-me per sol·licitar un servei (Cecília Lladó).

En definitiva, sembla que cada vegada més urgeix la necessitat d'organitzar una plataforma on periòdicament ens poguéssim trobar i intercanviar les pròpies experiències, abocar les necessitats i possibilitats de cada projecte, i conèixer els recursos i les necessitats reals (Pep Duran). Una tasca encomiable que potser s'hauria de començar a gestar en el si del Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil. Posem fil a l'agulla?

1. Colomer, Teresa, «El papel de la mediación en la formación de lectores», a *Lecturas sobre lecturas*, núm. 3, Mèxic D. F., Conaculta, 2002. Pàg. 11-12.

Per la seva qualitat literària i gràfica, per la seva gosadia innovadora i pel ressò internacional que tingué, un sol llibre mereix destacar aquest any (tot i que també és l'any en què el Consell Insular Balear es decideix a reeditar les adaptacions actualitzades de les rondalles mallorquines —Col·lecció «Tirurany»— i que la formiga Piga comença la seva singladura...).

